

تاریخ غذا

تاریخ مستطاب «ماست»!

امروزه ماست یکی از مهم‌ترین فراورده‌های لبنی است که در سراسر دنیا استفاده می‌شود و البته، انواع مختلفی از آن در اختیار انسان هاست. ماست به عنوان یک محصول غذایی خوشمزه و مغذی، علاقه‌مندان فراوانی دارد؛ اما شاید کمتر کسی به تاریخچه ساخت این محصول لبنی دقت کرده‌است یا از آن اطلاعی دارد. مشهور است که نخستین بار، انسان‌ها ماست را به طور اتفاقی ساختند؛ چگونه؟ کسی دقیقاً نمی‌داند، اما شاید انتقال شیر ترش شده به ظرف شیر گرم سالم، زمینه‌ر ابرای تولید ماست فراهم کرده به این ترتیب، ماست خوری آغاز شد! اما از شوخی که بگذریم، احتمالاً این مردم خاورمیانه و از جمله، اجداد خوش ذائقه ما بودند که برای نخستین بار، ماست را درست و نوش جان کردند. گزارش‌های تاریخی در باره استفاده از ماست و حتی نحوه ساخت آن، در متون دوره باستان ایران و هندوستان وجود دارد؛ این ها قدیمی‌ترین ردپایی است که می‌شود از ماست در تاریخ پیدا کرد. با این حال، استفاده از ماست در میان صحرائنشینان فرارودان، جایی در آن سوی رود سیحون، خیلی زود متداول شد و آن‌ها توانستند به گونه‌های جدیدی از ماست دست پیدا کنند. ورود ماست به اروپا، از طریق آسیای صغیر اتفاق افتاد؛ امروزه در زبان انگلیسی و البته دیگر زبان‌های متداول اروپایی، از ماست با عنوان «یوگورت» یاد می‌کنند که واژه‌ای پارسی‌ترکی است و احتمالاً در زمان حاکمیت ترکان سلجوقی بر آناتولی، به اروپا راه یافته‌است. در قرن نوزدهم، دانشمندی روس تپار دریافت که «لاکتوباسیلوس»، میکروبی که ظاهرادر تولید ماست نقش دارد، برای بدن مفید است. به این ترتیب، جنبشی برای ماست‌خور کردن اروپایی‌ها به راه افتاد و در نهایت، باتأسیس نخستین کارخانه تولید صنعتی ماست، در سال ۱۹۱۹ م و در شهر بارسلونای اسپانیا، ماست خوری در قاره سبز هم رایج شد!

جواد نوائیان رودسری – مشهد شهری است که با محوریت حرم رضوی به وجود آمد و در طول تاریخ هزار و ۲۰۰ ساله خود، تغییرات زیادی را تجربه کرد. تقریباً از دوره تیموری به بعد، این شهر به لحاظ ساختاری، انسجام بهتری یافت و به تدریج، بر جمعیت آن افزوده شد و در دوره صفویه، با احداث باروی شهر و طراحی سومین خیابان ایران در مشهد، مرکز ایالت خراسان به یکی از مهم‌ترین شهرهای ایران تبدیل شد. این اهمیت، با ورود زائران اقصی نقاط جهان و مجاور شدن آن‌ها، در کنار ورود علمای نامدار اعصار مختلف به شهر و راه‌اندازی جلسات درس و بحث، بیشتر و بیشتر شد و مشهد را به یکی از مراکز جریان ساز ایران تبدیل کرد. در این بین، برخی محلات و گذرهای شهر، به دلیل راهبردی بودن و قرار داشتن در مرکز آن و مجاورت با کانون‌های اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی، بیش از دیگر نقاط، شاهد تحولات و خیزش‌های مردمی در دوره‌های مختلف و به‌ویژه، دوره معاصر شدند. بالاخیابان یکی از این مکان‌هاست که در تاریخ حدوداً ۴۰۰ ساله خود، شاهد بروز و ظهور تحولات و اقدامات اجتماعی و سیاسی بسیاری بوده‌است. شاید خیلی از ما ندانیم که بالاخیابان چه در عصر مشروطه و چه در دوران انقلاب اسلامی، یکی از مهم‌ترین کانون‌های مقاومت مردمی در برابر ظلم و ستم حاکمان بود. در این نوشتار مختصر، برآئیم‌تابه مرور این تاریخ عجیب و البته سرنوشت ساز بپردازم.

■ بالاخیابان در انقلاب مشروطه

برخی از مورخان مدعی هستند که مشهد در انقلاب مشروطه سهم زیادی نداشته‌است؛ امثال مهدی ملک‌زاده، مورخ و نویسنده کتاب «تاریخ معاصر ایران»، که در کتاب‌های خود به چنین نتیجه‌ای رسیده‌اند، دلیل آن را عدم ورود جدی مشهدی‌ها در تحولات سال ۱۲۸۵ ش می‌دانند؛ در حالی که تحولات پیش از این تاریخ در مشهد، مقدمه‌ای برای آغاز انقلاب مشروطیت در سراسر ایران بود؛ از جمله قیام مشهدی‌ها علیه ظلم «آصف الدوله»، حاکم وقت خراسان که یکی از مهم‌ترین عوامل تهییج افکار عمومی در سراسر کشور علیه استبداد

از تأسیس نخستین انجمن مشروطه خواهان خراسان در سال ۱۲۸۵ تا شکل گیری هسته مقاومت در مسجد کرامت سال ۱۳۵۷

بالا خیابان؛ کانون اوج گیری ۲ انقلاب در مشهد

اول خرداد ۱۳۴۰ - جوار خیابان بالا خیابان

طرق‌دار مشروطیت، بر فراز منبر خود در تهران، از واقعه خونین بالاخیابان مشهد یاد کرد و اشک ریخت. بالاخیابان در تحولات بعد از مشروطیت نیز، شاهد وقایع مهمی بوده‌است؛ نخستین انجمن ایالتی خراسان، در زمستان سال ۱۲۸۵ ش، در این خیابان تأسیس شد و به عنوان اولین نهاد قدرت مردمی در مشهد، فعالیت خود را آغاز کرد.

■ بالاخیابان در انقلاب اسلامی

در بررسی جریان رویدادهای منجر به پیروزی انقلاب اسلامی، بالاخیابان از چند منظر حائز اهمیت است؛ اولاً در محدوده این خیابان بیت آیت‌... العظمی سیدعبد... شیرازی قرار داشت که به عنوان حامی انقلابیون شناخته می‌شد و خانه‌اش ملجأ و پناهگاه مبارزانی بود که هنگام تعقیب عوامل رژیم پهلوی، در پی پناهنمایی بودند؛ ثانیاً، مسجد کرامت، به عنوان یکی از اصلی‌ترین کانون‌های ترویج تفکرات انقلابی و پایگاه فعالیت‌های حضرت آیت‌... خامنه‌ای، در

حاشیه همین خیابان واقع بود. این مسجد به دلیل برگزاری جلسات قرآن و تفسیر و سخنرانی‌های مقام معظم رهبری، یکی از مهم‌ترین هسته‌های مدیریت و اداره انقلاب در شهر مشهد به حساب می‌آمد. از سوی دیگر، در جریان راهپیمایی‌های سال ۱۳۵۷ نیز، بالاخیابان یکی از کانون‌های اصلی اعتراض بود. روزهای نهم و دهم دی ماه سال ۱۳۵۷ که در تاریخ انقلاب مشهد، دو روز خاص و سرنوشت ساز محسوب می‌شود، با درگیری سنگین مردم و عوامل رژیم پهلوی در بالاخیابان و به‌ویژه حوالی چهارراه نادری، در خاطره مشهدی‌ها مانده‌است. در این روز تعداد زیادی از مردم در بالاخیابان به شهادت رسیدند. حجم حضور مردمی در بالاخیابان، طی این دوروز آن قدر زیاد بود که رژیم‌تانک‌ها را وارد بالاخیابان کرد و با تیرجنگی مستقیم، مردم را هدف قرار داد. به این ترتیب، بالاخیابان، در انقلاب اسلامی مشهد نیز، به عنوان یکی از هسته‌های اصلی تحولات تاریخی، به ایفای نقش پرداخت.

گزارش تاریخی

کریستف کلمب کاشف حواس پرت!

حلاجیان – کریستف کلمب یا کریستوفر کلمبوس، زاده جنوای ایتالیا در سال ۱۴۵۱ میلادی بود. او به دستور پادشاه کاستیل که در اسپانیای کنونی واقع شده‌است، برای پیدا کردن راه مستقیم و جدید به هند، از سمت غرب، در شب سوم اوت سال ۱۴۹۲، با سه کشتی از بندر «پالس دولا فونتره» خارج شد و راه‌آی سوی اقیانوس اطلس را در پیش گرفت؛ اما بعد از مدتی، به جای رسیدن به آسیا، بی‌آن که خود و خدمه‌اش آگاه باشند، سر از قاره آمریکا درآورد! شاید جالب باشد که بدانید چرا در زبان لاتین، حتی هم‌اکنون، به بومیان آمریکایی «indian» گفته می‌شود؛ احتمالاً دلیلش به حواس پرتی کاشف این قاره برمی‌گردد؛ او اعضای همراهش به گمان این که در سواحل هندوستان لنگر انداخته‌اند، به مردم آن جا هندی می‌گفتند. اما مدت‌ها بعد، «آمریکو و اسپوچی» دریافت مکانی که کلمب کشف کرده، یک قاره جدید است. به این ترتیب، نام و اسپوچی، یعنی آمریکا، بر قاره جدید گذاشته شد و سر کلمب و یارانش بی‌کلاه ماند! بعد از کشف قاره جدید، کلمب سه بار دیگر به آمریکا سفر کرد. سفر دوم را به ازرو ۲۰۰ نفر و ۱۷ کشتی، به منظور سرکوب بومیان و شروع استعمار آمریکا انجام داد و مناطق جدیدی را کشف و به نام دولت اسپانیا ثبت کرد. یک نکته مهیج در سفرهای کلمب، در ماجرای سفر سومش اتفاق افتاد؛ مهاجران اسپانیایی که به دلیل وعده‌های او و به دست آوردن هر چه بیشتر پول و طلا به آمریکا سفر کرده بودند، از اوضاع نامناسبی که در آمریکا داشتند، به تنگ آمدند. به همین دلیل، به محض بازگشت به میهن، از کلمب به دربار اسپانیا شکایت کردند. شاه و ملکه که به دنبال بهانه‌ای برای برکناری کلمب بودند، یک بازرس سلطنتی به نام «فرانسیسکو دوباویلا» را مأمور رسیدگی به این شکایات کردند. آقای بازرس نیز پس از ورود به آمریکا در سال ۱۵۰۰ م، بی‌درنگ کلمب را از مناصبش برکنار کرد و او را تحت الحفظ به اسپانیا فرستاد!

جناب حاج آقای آجیلچی بدینوسید افتتاح شعبه جدیدتان

واقع در جاده طرqbه بین امام رضا ۳۳ و ۳۵ را صمیمانه

تبریک عرض مینماییم

FARJAD ROCK CANDY
نبات زعفرانی فرجاد